

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; előléptetések; budapesti napló: fa-áreszkökenés; magyarjátékszin 's a' t.; Bács megyei tisztújítás; a' Temes megyei öt nemzeti iskola ügye; erdélyi szüret; Fánsey Kolozsvárott; dézsi tűz; különféle: montenegrói hírek, úrményi gyujtogatás; Albach Kis-Martonban; 's a' t.) Spanyolország (Saragossai kenyuraság, az újministerség rossz hírből, a' trónkövetelő fia spanyol földön; a' ministerség meghasonlása az angol követséggel; 's a' t. Anglia (Durham lemond; lapvélemények ez eseményről; Canada forrrong; a' Times véleménye keletről; parlamentnyitási hír; O'Connell új izgatása; sok utazó Hannoverában 's a' t.) Franciaország (választásjavítás; a' schweizi ügy; 's a' t.) Németalföld. Schweiz. Dunavizitálás. —

Magyarország és Erdély.

Ö cs. 's ap. kir. fősége f. é. oct. 20diki határozatában Földvári György Belső-Szolnok megyei volt alispánt, 's Gyárfás Elek Küküllő megyei törvényszéki tbirót az erd. kir. táblához tiszteletbeli számfölötti bírákká; f. é. január 23diki rendeletében a' boldogasszonyi (Notre-Dame) szerzetes szüzek pozsonyi zárdájának gondviselőjévé Csenkey Béla h. ü. 's Pallfy hg ügyészt, az ugyanottani sz. Orsolya nevű zárdaszüzekhez pedig ugyanazzá Scherz Fülöp tbirót nevezni méltóztatott. (H-k.)

A' m. kir. udv. kamra Fridmánszky Imre selmeczbányai főkamragrósági járulnokot keblebeli bányászostályi fizetési fogalmazó gyakornokká; Ruttner Lajos szigetű kulcsárt ugyanott kasznárrá; Podhajeczky János szigetű sómásamestert ugyanott szálmesterré; helyébe Gerzon Antal szállító tisztet 's Neumann Antal körmenői pajtaúrt ugyanott sómásássá; Paternay József luhii ideig. czédulaszedőt pedig leordinai vám- és 30ad hivatali ellenőrré nevezé ki. (Hk's O.Z.)

Verbovecz 's Rakovecz horvátországi fisk. urodalmakban az erdősz-hivatal megürült. —

Bács megye Zomborban oct. 25kén tartott tisztújításakor: Odry József első alispán megmaradt, 2dik pedig Rudics Dániel lett; főügyész: Szucsics Károly. A' többi jövő alkalommal.

Budapesti napló. (Rendszabályok a' fa-ár csökkentésére. Nemzeti játékszin.) Az annyira és közönségesen érzett fahiány 's abból származott drágaság sükeres orvosoltatásául a' nevét valóban tökéletesen megérdemlő „E r ö s s” gőzös is már két fával rakott hajót vontatott Pestre, 's azonköl néhány nap óta az idő kellemes öszivé változott, melly a' szárazabb felső emeleti lakásokban majd egészen nélkülözhetővé teszi a' fűtést. E' kellemes időjárás igen kedvező a' közlegő Leopold napi pesti sokadalomra; az utak országzerete jók most, 's remélhetni, hogy olly számos idegen látogatandja meg ez alkalomkor fővarosunkat, mennyi egyébkor, a' többnyire ilyenkor már mostoháskodni szokott idő 's rossz utak miatt, ritkán szokott megjelenni. A' megjelenendők mindent találnak, mi falusiak előtt kívánatos lehet. A' jó alkalmazást nem is szükség említeni, mert ki ne tudná, mennyi kényelemmel ellátva minden tekintetben fővarosunk vendégloji; de mennyi ezenköl a' minden féle élvezet? A' valódi fős gyökeres magyar gymor, melly eddig sohajta szörbölgeté a' kávét, most hathatós vizsgálatásra is tarthat számot. Az uri utcában, serviták zárdája kapuja irányában ugyanis nem rég boltot nyitá egy a' korszellemmel haladó derék férfi, 's abban már korán reggel mindent kaphatni, mi a' legváltozatosabb izlést is tökéletesen kielégítheti, 's mind ezt olly tisztán, olly szépen, hogy a' legműveltebb 's finnyásabb hölgy is bizvást helyet foglalhat a' csinos asztalkáknál. E' rendkívüli ételböltől nem messzire Privorszky légszesz világitotta kávéházában pedig az olympi istenek forrása csörgedez tiszta szép poharakban, neve Cachucha nectar, 's Hebe soha nem nyújtott annál jobbat az öreg Dörgösinek. Étel 's ital után szellemi élvezetek következnek, 's e' tekintetben ismét mennyi új várakozási válsári vendéginkre! Midőn mult évben a' magyar játékszin megnyitott, még nem volt kész a' légszeszvilágitás, a' martziusi vásárról pedig emlékezni sem akarunk, juniában még nem volt kész az árviz által elrombolt légszeszvilágitás, valamint szinte augusztusban sem, 's most ime az is kész! azonban nemcsak a' szem látand ujságot, hanem a' fülek többet fognak hallhatni, mert az igazgatóság vásár alatt több ujsággal lependi meg a' közönséget. Octob. 31kén „Romeo és Julia”, nagy dalmú adaték nemzeti színházunkban; Déryné Romeo szerepében búcsuzék el a' közönségtől, Kassára menendő; kísérvé őt illő méltány 's elégtelenség mindenütt nehéz pályáján. Zettelman, ma Sátorfy név alatt mint rendes tagja lépett föl intézetünknek, benne jó szerzeményre kapott a' daljáték; ő ki-pótolhatja Jóbót, 's csak ohajtható, hogy Déryné helyét is minélleőbb betöltve láthassa a' közönség; nov. Isején Gaal „Peleskei notarius-“a adaték harmadszor, ismét nagyszámu közönség előtt, 's ismét zajos tetszéssel; a' vásári közönséget előre is figyelmeztetjük e' mulatságos és magát annyi szerencsével föntartó bohózatra. A' játékszini czédula írója darab idő egymásután hibákat követ el, így legközelebb (oct. 27kén) ismét Garrick szerepére Megyeri neve volt jegyezve, holott azt Lendvay játszá, 's innen történt, hogy mult számunk e' helyén, lapjaink néhány példányban, ez utóbbi helyett az előbbinek neve maradt meg. A' rendező vagy színházi titoknok talán mindenkor megvizsgálhatná a' játékszini czédulát, mielőtt az sajtó alá kerülne? Nov. 2kán, mint halottak emléke napján, zárva volt színházunk.

A' Jelenkor folyó évi 79dik számában közhírré tétetvén a' n. Temes megye által föllállítandó öt magy. nyelv-iskola ügye; minden félreértés, v. kétségharítás okéart a' dolog valódi mibenlétét illető bővebb fölvilágosítás imez: N. Temes megye RRei, nem vesztvén soha szem elől azon hazafiai kötelességet, hogy a' nemzeti nyelv terjesztését czélszerű intézetek által eszközöljék, 's ez iránti folyvásti gondoskodásukban tökéletesen meg levén győződve arról: mikép e' megyében különajku honfitársinktól, a' magyar nyelv megtanulását 's értését mindaddig sem nem várhatni, sem nem reményelhetni, míg a' legalsóbb iskolák tanítói is a' nemzeti nyelv ismertetését nem birandják; a' tekintetes nemes KK és RR, 5 magyar tanítószéknek e' megyében, név-

szerint: Temesvárott, Ujaradon, Verseczen, Lippán és Csákváron, minden bárhol lakó, bármily eredetű, sorsú, korú, ajkú 's vallásu tanulni kívánónak, minden fizetés nélkül használatára létesítését szükségesnek találták, 's hogy e' tanítószékek hat évi fennállhatása biztosíttassék, hat évre terjedendő, évenként két pengő forintnyi kötelező részvényeket alapítanak, 's azok aláírását minden hazafilag-érző kebelnek buzgón ajánlják; de azért a' kötelező aláírás helyett, a' nemes czélhoz netalán egyszeri ajánlattal járulni kívánónak sem rekesztvén ki nemes adakozását, addig is, míg ő fölségének azt kegyes jóváhagyás végett fölterjesztendik. Fölszólítottak ennélfogva mindenrendű honfitársink, hogy ezen czélt részvényes vagy általános ajánlattal segítsék elő, 's illy ajánlott pénzt, B ö j t ö s Imre urnak, mint az ezen czélra kinevezett pénztárnoknak, nyugtatvány mellett adják által. Ennek következtiben B ö j t ö s Imre ur által, folyó évi augusztustól kezdve, eddig is néhány ezer pengő forintnyi aláírott részvény-'s ajánlatokon kívül, Laczkovics János alispán ur, mint volt fős. b. ur, Kumánovics Sándor ur eskütt társastul 1300; Kövér János fős. b. ur 1600; Gyika Tivadar fős. b. ur 380; Körtvélyes János t. fős. b. ur 320 p. forintnyi aláírással kezdék meg járásikban nemes foglalatosságikat.

Kolozsvárott a' szüret a' szőlős gazdákra nézve szomorú, mert valamint egész Erdélyben a' rendes termésnek tízede sem lett, úgy itt is a' mi kevés lett, az sem jó; az egy Szilágyságban a' szüret bővebb és jobb, de itt is a' rendes termésnek alig negyede. Kolozsvárott a' must vedre (8 kupás) 1 fr. 30 kr., a' Szilágyságban 2 forint. A' nyári sok eső a' szőlőérest nagyon hátravetette, a' szeptemberi szép idő sokat segíté ugyan, de azon hónap végén érkezett dér a' még meg nem lágyult szőlőszemeket teljesen megromtotta. — Eg r e s s y Gábor eltávoztával, a' pesti nemz. színház egy kitünő tagja Fánsey mint vendég lépett föl színpadunkon, eddig 4 játékban a' közönség az előbbihez hasonló meglepéssel méltányolta művészi szép előhaladását, 's e' két jeles tag játékiból valamint örömmel és szíves részvétellel látja a' pesti magyar színészet előhaladását, úgy sajnálja, hogy Erdély, hol már 1792ben a' magyar színészet szépen virágzott 's hol a' nemzet legelőbb épített magy. színházat, jelenleg a' várakozásnak megfelelő színész-társasággal nem dicsekedhetik. — Dé z s e n oct. 12dikén újra tűz támozdván, egy mezei gazda élelemszereit 's háza talpig elégetek. Városunk nagy érdemű főispánunk közbejötté által, a' gyujtogatókra rögtön-ítélet hozhatásra felsőbb helyről engedelmet kapott. A' kinyomozó biztosok ügyessége eddigelé következő gyujtogatókat fődöze fel: egy 83 éves vénasszonyt, ennek leányát, 's ennek egy 15 éves fiát 's két apróbb gyermeket. (E. H.)

KÜLÖNFÉLE: Montenegrói hírek szerint Kowalewszky orosz kapitány Tatitschef orosz követ előtt Velenczében tökéletesen igazolá magát azon vád miatt, mintha a' montenegrókat az ausztriai kormány ellen bujtogatta volna, sőt még azt is el tudá hitetni az említett orosz követtel, mikép csupán neki 's az ő csöndesítő munkálatának köszönhetni, hogy a' zavarok még véresb erőszakoskodásokká nem fajultak. Tatitschef egészen hitt Kowalewszky szavainak, mert azonnal ismét a' montenegrói vladikához küldé őt, mint mondják, békére intő fontos üzenetekkel. A' határvillongások miatti alkudozások ismét megszüntek, mert a' gondatlan vladika eltávozék Dobrotából, 's olly sokáig nem tért oda vissza, hogy végre az ausztriai küldötték is elhagyák az alkudozási helyet. Antí di Geaume, a' vladika francia nyelv mestere, fontos írományokkal 's üzenetekkel a' szerbiai 's orosz kormányhoz utazott. — Úrménybül (Nyitra megyében) írják, miszerint az ottani sok gyujtogatás majd egymást éri, 's a' gonosztevőknek legbuzgóbb törekvés mellett sem juthatni nyomába. Nem régegy erős vas-kos férfi koldult Úrményben egy ottani birtokosnál, ki őt szemtelenségeért megpirongatá 's munkára utasítá. Távoztakor e' szókat motyogá a' koldus: „Ma gazdag ezen ur, de holnap olly szegény lehet, mint én.” Mig tökéletesen el nem leend törlesztve hazánkban a' szemtelen utczakoldulás, dívatozni fog a' gyujtogatás, mert ezzel is szokták visszautasításukat meg-boszolni az egészséges henyé koldusok. — Kis-Martonbul oct. fogytáru ez írják: „Albach Szaniszló, a' dicséretesen ismért pesti vasárnapi egyházi szónok 's író, most a' kis-martoni ferencziek zárdájában él. Azon nyilvános tetszés és csudálás, mellyel egyházi beszédeit 13 évig fogadák Pesten, majd veszélyes szirtté vált, mellyen egészsége, lelki 's testi erejének folytonos megfeszítése mellett, hajótörést fogott szenvedni, mikép azt mellén 's torkán jelentkezett fájdalmak előre tudaták vele. A' közlegő mellbaj e' félre nem magyarázható jelei azt tanácsolák neki, hogy magas hivatását más nem annyira terhes szöszéken folytassa 's Pesttől búcsuzék el. Ő tehát a' kis-martoni ferencziek zárdájába költözött által, hol hónapokint csak egyszer lép szöszékre. Szellemdús szavai, 's művelt képezetű szónoklata itt is közel és távulról annyi hallgatót gyűjtnek, hogy alig képesek a' sz. egyház falai befogadni a' lelki élvezetre sovár sokaságot. (Pressb. Z.)

A' szegedi oct. Ski vásáron köv. áron keltek hazai termékek: hizott ökor párja 380 fr., söre tehéné 250 fr., Irendü jármos ököré 250 fr., 2odrendűé 220 fr., 3adrendűé 200 fr., hizott 260 font sertésé 110 fr., 2 esztendős soványé 40 fr., 1 esztendősé 32 fr., félesztendősé 20 fr., hizott ürüé 18 fr., ökörböré 50 fr., tehénböré 40 fr., borjuböré 25 fr., lőböré 6 fr., juhböré 5 fr., szalonna mázsája 37 fr., tehénvajé 80 fr., zsiré 60 fr., juhvajé 70 fr., hájé 40 fr., juhturpé 18 fr., lagygyué 45 fr., gyertyaé 48 fr. szappané 35 fr., dohányé 14 fr., lené 65 fr., kenderé 50 fr., lőszöré 125 fr., repceolajé 50 fr., lenolajé 60 fr., sziksóé 36 kr., finom gyapjué 200 fr., közép finomé 100 fr., 's közönségesé 80 fr., pamuté 120 fr., vasé 28 fr., sárgarézé 175 fr., óné 45 fr., marhahus fontja 11 kr., juhhúsé 8 kr., disznóhúsé 12 kr., füstölthúsé 18 kr., ő veresbor akója 20 fr., ő fejéré 16 fr., ujböré 7 fr., gabna-pálunkaé 24 fr., szilva-pálunkaé 28 fr., törköly-pálunkaé 20 fr., repce

pozsonyija 5 fr., lenmagé 5 fr., kendermagé 6 fr., aszaltszilvácé 5 fr., dióé 4 fr. 30 kr., tatárka itezéje 6 kr., paprika 12 kr., lenesecé 5 kr., babé 4 kr., gesztenyeé 12 kr., köménymagé 20 kr., fenyőmagé 4 kr.

Spanyolország.

(Saragossai kényuraság. Az új ministerség rossz hírből. Narvaez köz tiszteletben.) Oct. 12-dikén érkezének a rég várt hírek Saragossából Madridba, melyek szerint ottan a nemzeti katonaság kényuraságot kezdte gyakorolni, 's hihetőleg több elfogott személyt már föl is aldoza dülének. Madridban most majd kizárólag a ministerség új alakításáról okoskodnak, 's általánosan karhözátot ruháznak az egészre. E tekintetben tehát Frias hg csakugyan szerencsés volt megnyerni az egy ezéla törekvést. Legnagyobb elgütelenséget szült Alaix tábornok kineveztetése hadminiszerül, ki nem csak távol van a fővárostul 's veszélyes sebben fekszik, hanem utóbbi vesztesége által nyilvánosan tanusítá azt is, hogy olly főfontosságú hivatal viselésére teljességgel nem alkalmas, mihez még az is járul, hogy két év előtt példájával engedelmiséget támasztott a katonaság között, mi miatt Narvaez tábornokkal meghasonlott. 'S épen e férfit nevezé ki hadminiszerül a kormányzó királyné, még pedig épen azon pillanatban, midőn Narvaez nem a legjobb kedvben a fővárosba érkezék 's csak egy intéssel is nyílt zendületre bírhatja az egész lakosságot. Narvaez most a napnak hőse, 's midőn Madridba érkezék 10 ezer gyalog harcossal 's 600 lovassal, minden utcán 's téren hangos örömrivalgással fogadá őt a nép. Harczosi, kik jól öltözöttek 's fegyverzetek, bejárnán a város nagyobb részét, elléptettek a királyi palota előtt, melynek ablakiból a kormányzó királyné 's két leánya örömtül sugárzó szemekkel nézdelék a szép reményekkel biztató katonacsoportokat, mögöttük pedig Frias hg vala szemlélhető egészen elborítva rendjelektül. Delután ismét szokott állomásiba vonult vissza a katonaság a közel fekvő falukra. Hubert, az ideigleni hadminiszer, már 70 évet tul élt aggastyán. Ha Frias hg tettei olly redkivüliek leendnek, mint az általa létesült ministerség egyes tagjai, egy valóban csudadolgokat várhatni tőle! Narvaez tábornok Madridba érkezeteke e kiáltással üdvözlé, az alkotmány-követ: „Eljen az alkotmány!“ mire a nép így válaszolt: „Eljen Narvaez!“ — San Miguel tábornok levelet írt Cabrerához, melyben tudtara adá, hogy ezentul minden meggyilkolt alkotmányosért véres visszatörést fog gyakorolni a hatalmába kerülendő carlospártiakon. —

(Arverés a palotában. Az asturiai hg Spanyolországban.) Madridból oct. 11-dikéről ezt írják: „Boszankodva látja néhány nap óta a fővárosi lakosság azon nyilvános arverést a kir. palotában, melyen a kormányzó királyné mindennemű ócska öltözeteket, bútorokat 's t. eff. készpénzért a többet ígérőknek eladat. Eddigi királyink soha nem szokták régi öltözeteket eladni, hanem szolgálóknak ajándékozák azokat, most pedig még az ócska eselédruhákat is eladogatják. Tudunkra jutott még az is, hogy azon széket, melyen az elhunyt király ült, midőn az 1832ki betegségében írt végintézetét megsemmisíté, melly tettén 11-dik Izabella királyné joga alapszik, szinte eladák. E széket mégis kissé többre kelle ne böcsülni, történeti érdeke miatt, melly minden esetre többet ér az eladatásából kapott néhány realnál. A királyné ellenségi fősvénységüül fogják őt e tette miatt vádolni, 's azt hinni felőle, hogy kincseket kezd h l-mozni, mivel a harc következményitől retteneg. Többen ezenkül úgy vélekesznek, hogy a kormányzó királynénak nincsen is joga a korona tulajdonának elbarácsolására. — Beira hgnő a trónkövetelő legidősb fiával oct. 6-kán Bayonneba érkezék, hol több napig vala mulatni kénytelen, mivel olly váratlan volt oda érkezete, hogy mindennemű előkészületeket kelle tenni biztosan spanyol földre juthatása végett. 11-kén reggel 8 órakor utnak indult a fiatal hg 's csak 12-kén érkezék Anhoa felé Urdalba, hol az első carlosi csempőr állomás van föllállítva. A hgnőelutazta előtt tökéletesen meg akart győződni onokaöcsésének Spanyolországba érkezteről, 's azért csak 14-dikén indult el Bayonneból, 's 16-kán már navarrai földön vala. —

(A ministerség meghasonlása az angol követséggel.) Frias hg új nehézségre bukkant. Hervey l., az angol követ, ugyanis annyira megbántva érzi magát Frias hg által, hogy nyilvános kimutatását határozá a spanyol kormány ellen táplált neheztelesének. Ez okból tehát oct. 10-kén nem jelent meg az ünnepléses udvarlaton, melly a királyné születésnapján tartaték, 's mellyen minden tagja megszokott jelenni a diplomatai karnak. A kormányzó királyné kellemetlenül meglepetve érte magát, midőn Anglia képviselőjét nem látá a tisztelgők sorában; Hervey mindazáltal még többet akart tenni 's föltünőbbet, 's csak a francia kormány képviselői buzgalmanak köszönhetni, hogy nyílt szakadás nem támadott a surlódásból. Fezensac hg nem akará e kedvező alkalmat használni a esőkent francia befolyás fölélesztésére, sőt ellenkezőleg azonnal figyelmezteté Frias hget azon rossz következményekre, melyek az Angliávali meghasonlásból mulhatlanul származni fogának, 's néhány nap mulva már féligmeddig összebékíté asztalánál a hget Hervey lorddal. Miután azonban Barcelonából azon hír érkezék, miszerint Meer b. oct. 2-kán parancsot bocsátá közre, hogy azon városban idegeneket többé nem szabad megszívlni, új idegenkedéstől félhetni. Az idegen consulok ellenzéke e parancsot, de Meer makacsul megmaradt kimondott határozata mellett. Feszült kíváncsisággal várják Madridban Palmerston nyilatkozását; általánosan hiszik azonban, hogy ő pártolni 's helyeslni fogja Hervey l. cselekvésmódját, melly utóbbi esetben hihetőleg elégtételt leend adni kénytelen az angol követséggel a spanyol kormány. Ha pedig Palmerston csupán sajtóügynök tekintené az egészet, mivel tulajdonkép némi lapi ezikkekből származott az egész kellemetlen surlódás, 's végre törvényszék elibe kerülne a vita-eldöntés, úgy Hervey alkalmasint le fogna hivataláról mondani. Oct. 14-kén rendkívüli hírnököt küldé Londonba Hervey, mint mondják igen fontos sürgönyökkel; némellyek azonban azt vélik, hogy azok csupán Frias hg ellen foglalnak magukban némelly részletesb vádakat. —

(Beira herezegnö utazása.) Bayonnebul oct. 18-ikéről így írnak e tárgyról: „Legkülönösb újság most Beira hgnő, a trónkövetelő neje, keresztül utazása városunkon mit oct. 16-ikán mondnak történetnek, noha mások szerint még tegnap este sem volt spanyol földön. Verában és Zugarramardiban harangoztak ugyan; de ezzel alkalmasint csak a rendőrséget vala szándék ámitani. En azonban ellenkezőt vélek állithatni, ámbár az itteni carlosiak titkolózása miatt nehezen juthatni a való forrásához. A hgnővel jöttek közt Ramirez de la Pistina volt ministert is említek több tiszttel 's tábornokkal és Maroto két fiával. Fő dolog azonban az, hogy a trónkövetelő legidősb fia is megérkezék, 's a hadsereg fővezerségét fogja átvenni. Sebastian infans Elisondoban várakozék az érkezőkre nagy számu fegyveres csapattal, mellyet azon ürügy alatt összpontosítának ott a carlosiak, mint ha Munagorri embereinek berontásától félének. Hogy a trónkövetelő, kinek szerelmes leveleit nem legkímélőbb gúnnyal közlé az angol sajtó, ohajtá nejét látni, 's hogy ez elég bátor volt a kalandos utat merni csudálatra nem igen méltó, 's a fiatal hg épen nem fog segíteni az ügyek anyagi helyzetén, kivevén, ha talán közbocsánat érne általa a bask vezéreket. Csupán az szerzend most némi emelkedést a trónkövetelő ügyének, hogy e biztosságból, mellyel szeretteinek nyugalmas tartózkodást vél nyújthatni, új bátorságot meritendnek párthívei. A trónkövetelő családjának többi tagja folyvást Salzburgban tartózkodik. —

(Oraa búcsuzó napiparancsa.) Hadi hírek. Oraa october 1-sején következő búcsuzó napiparancsot intéze a központi hadsereghez: „Katonák! Most, midőn öt éve mult már a karhözatos harcznak, a nélkül, hogy csak egyszer is elhagyám állomásomat, vagy bár csak gondoltam is volna sebem gyógyításáról, elveszi tőlem ő fölsége kormányja a reám bizott parancsnoki tisztséget. Fölszabadítva azon teherül 's felelősségtül, mellyet csupán hazafiságom 's gyöngéd érzelmem engede elviselnem, kegyvesztve, 's minden segélyforrástól megfosztva, vagyok föltek elválni kénytelen: segély nélkül, mit számatokra sem nyerheték meg soha. Kötelességemnek tartom mindazáltal, előbb az egész hadseregnek jó magatartásáért 's irántam, mindenkor mutatott részvéteért 's böcsülsébe bizonyítványiért köszönetet mondani. Katonák! Mint elválaszthatlan társa fáradalmitoknak 's nélkülözésiteknek, mint tanuja mindenkori tartástoknak 's csodálója érényeiteknek, mindenkor kedves leend előttem az emlékezet reatok. Midőn szellemileg munkálatitok menetét követem, valamint a tanácsban úgy azon kívül részt veendek dicsőségtekben 's magasztalandom azt. Mind addig nem szünendnek meg törekvésem, míg törekvéseitek, szenvedétek és e harcban nyilvánított elszánt lemondástok nyilvánosan megismerve leend, 's megkapandjátok azon jutalmakat, miket számatokra ajánlatba hozának vezéritek 's mikre azok olly érdemeseknek tartanak titeket. Marcelino Oraa.“ — Legújabb harczeri hírek szerint Maroto tábornok oct. 14-ikén Morentinben tartózkodék D. Francisco Garcia Cirauquiból 's Taragualból Aoizba vonult vissza, miután hallá, hogy Sanguessából alkotmányos seregk érkeznek. A trónkövetelő fő hadiszállása még mindig El-Orrioban van. Van Halen tábornok oct. 7-ikén Valenciából Murviedroba indult, honnan másnap Nules felé folytatá útját. —

Anglia.

(Durham lemondása.) Mit az utóbbi ujjorki hírek csupán mendemonda gyanánt emlegetének, 's mit a londoni ministeri sajtó egyenesen koholmányának nyilatkozatott, most végre csakugyan valósulva látja mindenké, Durham lord t. i. hivatalát, mint főkormányzó a britt éjszakamerikai gyarmatokban, letéve, miről quebeci sept. 22-iki levél ezt írja: „Mikép előre jósolám Durham gr., miután meghallá az angol parlamentí, őt személyesen érdeklő, vitákat, nyilvánosan kijelenté hivataláról lemondási szándékát. Ma delután gyűlésre hívá össze a külön tartományokból itten tartózkodó küldötteket, kikkel előbb írásban közlé lemondását, azután pedig szóval is értekezék róla. Megköszöné a küldöttek azon készségét, mellyel olly gyorsan sietének nála megjelenni a gyarmatok boldogságáról tanácskozás végett, 's lényegesen következőleg nyilatkozék: „Örvendek, hogy mindenütt azon eszme uralkodik, melly az anyaországtól elválast határozottan roszaolja. Valamennyi zavar és nehézség közepett, a mellyek mindig gátlák lépteimet, folyvást kedvezős szerencsés végsükert véltem reménylhetni. Tervem minden egyes tartománynak hasznót szerzett volna, 's alapos okom vala hinni, mikép a közboldogságot is lényegesen előmozdítandották javító rendszabályim a gyarmatokban. A két Canada állapotját Angliában igen tökéletlenül ismerik, mint azt enmagamen tapasztalám. Legbensőbb ohajtásom 's buzgóbb törekvésem vala, ő fölségével voltaképen megismertetni, milly drága gyöngyei koronájának az éjszakamerikai gyarmatok, egyszersmind oda munkálni, hogy ezentul egység uralkodjék az egész canadai népség közt. Épen azon pillanatban mindazáltal, midőn bizalommal véltem terveim valósulását várhatni, az ármányos partszellem kinyújtá karját 's minden reményim Canada jólétére eltávozanak. Nem palástolhatom el, mikép az utóbbi, Angliából érkezett hírek mélyen szomoríták szívemet. Brougham l., 's a hozzá hasonlók ellenzésire ugyan el valék készülve; de fájdalom! meg kell vallanom, hogy barátimtól látom magamat fölládoztatva, kiknek kötelességük lett volna érettem ellenségimmel megküzdni.“ Itt annyira erőt vettek keserü érzelmi a ns lordon, hogy néhány perezre visszavonulni vala kénytelen. Visszatérvén mentegetőzni kezdé; mire azonban semmi szüksége nem volt, mert hallgatói tökéletesen osztozának érzeményiben. „Igen, így folytatá beszédét Durham, kötelességük lett volna ő föls. ministreinek engem pártolni az üldözés napjaiban, nem pedig egyesülve elkeserült ellenségimmel fejemre irányozni a halalos csapást. Megfosztatva levén minden, Canada boldogíthatására megkivántató hatalomfúl, itten tartózkodásom többé nem használhat semmit, 's azért azonnal távozni fogok, mihelyt hivatalosan kezeimhez jutandnak a kérdéses parlamentí vitások 's végzések. Oct. 10-ikén már hiszem uton lehetek Anglia felé.“ E szók után érzékenyül elbúcsuzott a

követekül Durham. Több testület sajnálkozásai irományt intéze Durhamhoz távozása miatt, mikre a fennebbi szellemben válaszolt. Quebec legelőbbkelő lakosi összeállottak 's megkérék Durham lordot: ne hagyja el őket az ügyek illy kétes helyzetében. Egész Alsó-Canadában szomorúság uralkodik Durham távozása miatt, 's legkomolyabb jövődönnek tekintenek elibe. Valaminek mulhatlanul történni kell, még pedig gyorsan, mert különben elvesznek az anyaországra nézve e' gyarmatok. A' kereskedés egészen tönkre jutott. Roppant vagyonu férfiak sem tudják: nem leend é holnap nyomoru koldusbot minden gazdagságuk maradványa. A' felső-canadai bankokat rettegés fogta el. A' bevándorlások egészen megszűntek, 's a' tartományok 10 évre hátra vannak vetve minden nemű előhaladásban. Mindenütt elégtelennek csoportozásiról szólnak 's minden kitörő újabb vészre látszik mutatni. Brougham Idot sep. 22én Quebecben in effigie nyilvánosan megégeték. Esti 8 órakor t. i. számtalan néptömeg gyűlt össze a' városi börtön előtt 's onnan illő rendben utnak indult a' sokaság. Egy négy kerekű 5 lábnyi magas kocsin Brougham I., életnagyságu képe vala szemléltető fából faragottarczezal peerköntösben, nyakán hóhérvéssel. A' koci egyik oldalára e' szók valának írva: „Brougham I., hazájának Jajgoja;“ hátuljára pedig: „Barátom, menj érdemlett halálad elibe.“ A' kocsit néhány markos suhanez húzta, 's mellette számos ember ment égő szövétnel. Miután a' felsőváros főutczáin végig nyomult a' nép, sz. Lajos vára irányában megállapodék, 's iszonyu tetszésrikoltozások közt égő máglyára dobá Brougham képét. A' kivégzés minden esőndzavarás nélkül ment véghez 's a' kormányzói palota előtt hangos éljennel üdvözlé a' nép a' királynét 's Durham lordot. A' ministerek ellen is rendkívüli ingerültség uralkodik Canadában, mivel általányosan annak tulajdonitják Durham lemondását, annyival is inkább, minthogy az utolsó hivatalos irományok hírszerint illy ezimzet alatt érkezének oda Angliából: „Durham grófnak, vagy annak, ki a' kormányzóságot jelenleg viseli.“ Alig mondott le azonban Durham, 's már minden politikai körben csak utóljáról tanakosznak, kinek személyét azonban mindeddig gyanitólóg sem volt képes valaki meghatározni. Némelyek azon kevés hitelt érdemlő hírt kezdik rebesgetni, hogy az elveszett Papineau kapott ajánlatokat a' főkormányzóság átvételére. Az egyesült szabad tartományokban is olly népszerűséget tudnak nevének szerezni Durham, hogy az ottani lapok is egyhangulag sajnósak mondják távozását. —

(Londoni lapok Durham lemondásáról.) A' londoni lapok vitatkozó részit e' pillanatban Durham lemondása foglalja el. A' tory sajtó ez eseményt természetesen nem akarja sajnósak látni; de Brougham lordot nem védik a' ministeri lapok kíméletlen kifakadási ellen. Sept. 2Skán egy a' királyné által sajátkezűleg írott levél érkezék Durhamhoz, 's ennek következtében Durham lemondását nem akarja hínni a' M. Herald, vagy legalább reményli, hogy azon levél olvasta után vissza fogja vonni előbbi szándékát. „Ha pedig, így folytatja okoskodásit az érintett lap, csakugyan megmarad határozatánál, ugy kormányzósága rövidsége igen fogna hasonlítani d. Quixotte Sancho Panzájának kormányzóságához Barataria szigeten; e' hasonlításnál azonban minden esetre Sanchot kellene a' bölcsebb, szerényebb 's kevésbé érzékeny 's ingerlékeny helytartónak vagy kormányzónak neveznünk.“ A' M. Post szerint azon esetben, ha Durham I. csakugyan olly sok jót vélt eszközölhetni Canadában, szem előtt kellett volna mindenkor tartania e' mondat: „Salus reipublicae suprema lex esto,“ és saját még olly igazságos sérelmeit is az alá rendelnie. Egyéb iránt a' M. Chronicle e' sok beszédre azon megjegyzést teszi, mikép Durham I. épen nem monda még le a' kormányzóságról, hanem csupán kérte a' királynét: szabadítaná föl őt azon hivataltól, melyet a' felsőház korlátozó rendszabályi után nem képes többé a' gyarmatok javára viselni. Meg kell azonban vallani, hogy minden amerikai hírből 's a' tartományi küldöttekhez tartott főnnebbi beszédéből, csakugyan végképi lemondását kell következtetni. A' nemes I. legalább azzal vigasztalhatja magát, hogy bármik legyenek is e' dolog következményei, egyedül ő az, ki bücsülettel fejt ki magát belőle. Azon közönséges boszszankodás, melly Canadában a' felsőház 's ministerség ellen Durham miatt támadott, nyilvánosan mutatja, mikép ő csakugyan helyesül cselekvék, midőn vad zsarnokság helyett emberi bánásmódot gyakorla. Több magányos levélből 's lapból az látszik ugyan kitűnni, mintha a' ns lord emberi szelid bánásmódja nem lett volna képes a' francia gyarmatosakat jobb utra téríteni, sőt némelyek abból akarják egyenesen következtetni azok makacs dacát 's készségeit minden pillanatba új zendülési merényre. Ezt azonban alkalmasint bátran nagytáskának tekinthetni, mert ki gondolhatná józanul, hogy a' francia gyarmatosak most, midőn csatakészen roppant sereg áll velük szemközt, megújítani vágyhatnának a' harczot, melly sokkal kedvezőbb körülmények közt is szerencsétlen következményü vala rájuk nézve a' múlt télen. Bizonyos európai hatalom, azon boszúból, mivel a' eszereket segítettük, talán törekedni fog küldöttei által új zendülést támasztani gyarmatinkban; de nem valószínű, hogy ott bárminő csekély siker koronázhassa a' csekély számu zavargók merényit, mert ezek csupán francziák, 's ez ügyben még az európai francziák sem viseltetnek irántok rokonszenvvel. De mind e' mellett sem fogja senki tagadhatni, hogy Canada helyzete nagy mértékben aggasztó, főleg Durham lord eltávózása miatt, kinek ott létét a' viszonyok kifejlése épen most kívánja legsürgetőbben. Megtörténhetik, miszerint azon segély, melyet Wellington hg Brougham I. gonoszságának kölesönze politikai ellenségek megrontására, épen olly nagy 's következményes hiba, minő az volt, melyet roszhirü nyilatkozata által elköveté a' parlament javítás ügyében. Igaz ugyan, hogy bánásmódjával eltávolíthatá polczrul a' whigekeket, 's ezek egykor keserű megfogják banni, hogy ez uttal nem hallgatának a' bücsület szavára 's nem csináltak helyet a' toryknak, de a' valódi toryk, azaz, kik hazájokat szeretik, még sokkal inkább fogják egykor siratni, hogy uralkodási vágy-

tól megvakítottva, követék Brougham I. bolygó világát, melly csak kaján irigység 's gyűlölet ingoványába vezetheték őket. Erzi ezt mind a' két part, mert valamennyi whig 's tory lap kölcsönösen egyik pártról másikra hárítja már a' gyalázatot, 's a' toryk a' whigekeket, ezek viszont az előbbieket tesszik felelősekké a' támodható szerencsétlenségek miatt, 's csupán abban egyeznek meg egymással, hogy Brougham lordot nyomoru szivtelen embernek czimezzeték. Nem tagadhatni ugyan, miszerint azon esetben talán még nagyobb fogott volna lenni a' zavar, ha a' whigekek inkább lelépni készek hivatalaikról, mint Durhamot fölládozni; de ekkor legalább mentve látnák bücsületjüket, mi az utóvilág előtt visszanyerhetlenül vesztve van. Igen bélyegző egy torzképi hasonlítás: a' ministerek mint hajósak, sik tengeren vitorláznak, Brougham 's egyebek szél-alakban megrohanják a' hajót, 's a' ministerek a' Jónás alakját viselő Durham gróft ki-dobják a' hajóból az utánok czet-alakban uszó Wellington hg elibe. Igen félhető azonban, hogy e' gyalázatos tettel még végre hajójokat sem menthetik meg a' fenyegető veszély tárogó örvényéből. —

(Parliamentnyitási hír. A' canadaiak érzelme Durham iránt.) Mivel azon választmány, melly eddig Durham lordot, mint rendkívüli főkormányzót, fölhatalmazá, az ő lelépte által megszűnik, igen valószínű, hogy a' királyné rögtön összehívandja a' parlamentet ez annyira fontos ügyről tanácskozás végett, noha némelyek még most is azon reménnyel vélik magukat táplálhatni, miszerint a' canadaiak kérelmei meglágyítandják Durham szivét, 's hivatala folytatására bírandják őt. Canada minden részében nyilvánosan összegyülekezik a' nép kérelem-intézés végett Durhamhoz, hogy ne hagyja el a' gyarmatokat. Őt tartja egész Canada legalkalmasbnak az éjszakamerikai britt tartományok megnyugtatására, mellyek állapotját most mindenki legkomorabb színekkel törekszik föstenni. A' bevándorlás csökkenése, az áruk nyomasztó kelete, kereskedés általányos pangása 's titkos fegyver-becsempezés mindinkább emeli az elégtelenek bátorságát, kik már ismét rendezni kezdik magukat még pedig egészen büntetlenül; mert a' francia eskütszék egyet sem akar elintélni, kit zendülési merény miatt állit elibe a' rendőség. Abban mindenki megegyezik ugyan, miszerint Durham a' foglyok iránti bánásmódjával megsérté a' törvényeket; de egyszersmind egyhangulag állítja minden dologhoz értő, hogy csak így kelle cselekednie, ha a' gyarmatot meg akarja az anyaország számára tartani. Amerikai lapokban naponkint olvashatók olly tartalmu levelek, mikből világosan kitűnik, hogy Canada örökre vesztve van, ha lehető leggyorsabban nem orvosolja sebeit Anglia. Eddig már csupán egy szállítványban 500 egész fegyverzetet vásárlának Amerikából a' francia származatu elégtelenek. —

(A' Times véleménye keletrül.) Russzia, így szól e' tárgyról az érintett lap, a' hunkiar-iskelessü csapás által nyert elsősből az egész világg minden részeiben hasznot tudna csikarni, 's azóta szüntelen sebekkel tetéztetni Angliát. Nincsen zug egész Ázsiában, mellyet nem jártak meg Russzia katonai ügyvivői; nincsen hegy, völgy, folyam, erdő, pusztá, mellyet ki nem kutattak; 's nincsen járt vagy járatlan ösvény, mellyen meg nem fordultak, 's ezt mind csupán azért téteté Russzia, hogy láthassa, mikép férközhetné legkönnyebben indiai birtokinkhoz. Russzia tengeri hadi készületein kívül ugyanazon időben szárazföldön is mindent elköveté, hogy annak idején egyszerre két oldalról támodhassa meg a' török 's britt birodalmat. A' cronstadi és sebastopoli kikötőket iszonyu árcsoztenger foglalja el. A' furt agyu és hid-gverü ministerek leghűbb frigyeseik a' moszkáknak. Egy shillinget sem ad a' mostani kormány 's partja nagy czélok elérésére 's a' hazá biztosítására. Anglia hajóhada, melly a' tralfalari dicső ütközetben győzött, elhanyagoltatva semmiségbe kezd sülyedni. A' mostani ministerség egyes tagai nem bírnak elég léleknagysággal, egészben véve pedig nincsen dicsőségük. Nincs egy valódi angol, ki hinni, hogy a' mostani ministerség komoly veszélyből meg tudná menteni a' hazát. A' békét Oroszországgal már alig nevezhetni annak, 's minden perczen szakadással fenyegető hajszálon függ az most. Hol hajóhadunk, hol szárazföldi sergünk, melly védni tudná hazánkat a' hatalmas óriás ellen? 's ugyan képesek vagyunk e még visszautasítani azt, ha hazánkat megszállással találna fenyegetni 's partraszállás által örök moosokkal akarná terhelni fejünket? Ily szenvedélyes hangon már huzamosb idő óta vitatkozik a' Times, noha alkalmasint maga sem igen hiszi, hogy Angliára nézve olly rendkívül félelmes tudna lenni az orosz hatalom, ha csakugyan ellenséges rendszabályokrul találna is ez maholnap gondolkozni. —

(O' Connell új izgatása. Angol utazók Hannoverában.) O' Connell új izgatási terve, melly eleinte nem igen látszék viszhangra találni Irlandban, most, miután a' kathol. papság mellette nyilatkozék, rendkívül gyorsan kezd emelkedni. Az ország minden részeiben egymásután lépnek életbe az előző társulatok, 's némberek, gyermekek, és szolgák is beiratják magukat tagokul. Meg kell azonban vallani, hogy O' Connell csakugyan fáradhatlannak mutatkozik, 's fölszólításai egymást érik a' nyilvános lapokban. Egy liverpooli lapban nem rég azt törekvék megmutatni, miszerint az angol szabadelmük, főleg pedig radicalok mindig önző 's okatlan hanyagságot mutatának Irland szenvedési és szükségéi iránt. Mas részről mindazáltal az oraniai egyesületek sem munkátlanok, 's a' Limerik-Standard így nyilatkozik róluk: „Az irlandi protestansok kiáltozasi végre viszhangra találtak, 's valódi örömmel jelenthetjük, miszerint az oraniai egyesület tökéletes föltámasztása el van határozva, 's Dublinban jövő novemberben ünneppélyesen véghez is menend. — Korább időkben sokszor évekig sem valának előbbkelő utazók láthatók Hannoverában, holott most annyi fordul meg ott, hogy a' dolog említést érdemel. Némelyeket alkalmasiat csak kíváncsiság vezérel ugyan oda, de sokan fontos dologban látogatják meg a' hannoverai királyt, terveit 's kinézésit közlik vele a' conservatív pártnak, pénzsegély 's ajánló iratokat kérnek nagy befolyásu

személyekhez, 's olly eseményekről tanácskoznak a' királlyal, mellyek színhelye nem sokára a' londoni udvar leend. Mult évben orangista küldöttség járult Hannoverába szerencsét kívánni a' királynak, ki ünnepelesen fogadá el azt a' trónteremben, 's meghívá ebédre 's udvari mulatságokra. Planta, egyik első ügyvivője az orániai egyesületnek, a' Guelphrend nagy keresztjét kapá a' királytól 's mult hónapban Quentin Györgyöt tábornokká nevezé ki a' hannoverai hadseregnél a' király. E' tisztsókáig tartózkodék Kewben az akkori cumberlandi hgnél, ki Hannoverába távoztakor szolgálatot szerze neki Viktória királyné udvaránál. Mi volt tulajdonkép kötelessége, nem tudhatni, csak annyi bizonyos, hogy leánya lovászmesternéje volt a' királynénak. Most hetenkint indul egyszer különös gyors hírnök Londonbul Hannoverába, mi az előbbi fejedelmek életében soha nem történt. E' körülmények természetesen nem tárgyzhatják Hannovera ügyeit, hanem a' király conservatív barátai szeretik ezen alkalmat, melly nem kerül pénzükbe, különös küldeményekre használni. Ki e' fondorkodást jól fontolatra veszi, nem fog többé csudálkozni, hogy Melbourne pillanatig sem meri elhagyni a' királynét, mert a' toryk folyvást munkások hannoverai elveket csöpögtetni romlatlan szívébe. —

Franciaország.

(Választási javítás.) A' mostani politikai mozgalom legfontosb része az ugynevezett választásjavítás. Köztudomásu, miszerint politikai ügyekben nem szokás természetimagyarazatok szerint tekinteni az egyesszavakat. A' választásjavítás nem cél, hanem csupán ürügy 's bizonyos forma ez a' kormányzat szelleme ellen küzdhetésre. A' cél könnyen gyanítható: a' nemzeti őrséget elválasztani szándék a' most főnálló rendtől 's élénk ellenzés karjai közé taszítani. E' célú tartják szem előtt az ellenséges czimboraságok. A' nemzetörök most javítókra 's nem javítókra oszlanak; ez kívánt zászló leend az ellenzés részire a' nemzetörök soraiban, melly eddig egyedül tartá fön a' juliusi kormány tekintetét. Az udvar mint latszik érzi e' veszélyt, 's minden kitelhető befolyással munkás a' nemzetörök fő tisztikaránál. Phalipon léptét csupán e' befolyásnak tulajdoníthatni. De a' nemzetöröknek néppártja is van, 's ez tagadhatlanul követi a' lapok intését. Számos, sok ezer aláíratu kérelem fog elkészülni, 's a' kamra kénytelen leend a' tárgy vitatásába bocsátkozni. Azzal mindazáltal igen kétes állásba helyezendi magát. Azt nem engedheti meg, hogy minden nemzetör választó legyen, mert ez elmulthatlan kaput tárna a' fejetlenségnek; ellenkezésetben pedig fölzendítendi a' nemzetörököt; mit a' pártok természetesen használni fognak. Ehez még néhány egyéb körülmény is járul; így például a' kenyérár már rendkívül magasra emelkedék Parisban, 's ez mindenkor első jele szokott lenni a' támadandó zavarnak, mert az éhező nép mindent kész elkövetni. Továbbá a' kormány nem képes a' fiatal sarjadék dicsvágyát kielégíteni, vagy legalább czelszerűn foglalkodtatni, 's így a' kitérni nem tudó lángok a' hajlék belsejét fenyegetik pusztulással, minek fő oka az, hogy a' fiuk Napoleon tetteséről hallottak szünet nélkül beszélni, 's most hiában keresnek férfit, kinek vezérlete alatt hasonlókra rohanhatnának. —

(A' schweizi ügyről.) A' szabadalmú Courrier français hosszú cikket közöl a' schweizi ügy bevégeztéről, mellyben leginkább azt iparkodik kitüntetni, hogy gyakran a' legkisebb ország is tanítást adhat sokkal hatalmasnak, mikép kelljen böcsületét és méltóságát föntartani. A' Siécle pedig ezt válaszolja azon dicsőre, mellyel Lermnier Molé gróft nem rég halmozá: „Molé ur hízeltől által legteljesültebb dicsőretekkel halmozatja magát. Ő szereti magát Talleyrand hg utódjának nevezetni, 's nagyságban egyenesen Soult tabornagy mellé állíttatni. Meg kell vallanunk, miszerint a' schweizi ügy mindenkép ártalmas következményü, mert Napoleon Lajos hgnék alkalmat adott nemlelkűsége kimutatására 's élénk rokonszenv-támasztásra sok francia kebelben, a' nemzeti érdekeket pedig komoly háboru szélire huzzóla, melly a' francia kereskedést több évtizedre tönkre teheté volna, 's mindezt csupán a' polczon álló tehetetlen miniszeriség fonák politikájának tulajdoníthatni, melly folyvást újabb veszélyekre teszi ki az országot.

(Beira hgnő Spanyolországba érkezé. Megyeispánok változtatása.) Az ellenzéi sajtó új táplálékot talál keserü gáncsa a' kormány 's főnálló rendszer ellen, Beira hgnő 's a' trónkövetelő fia Spanyolországba érkezé miatt. A' Commerce különösen igen nagy hasznót vél a' trónkövetelőre háramlani, mivel Beira hgnő elszánt férfias lelkülete ujdun életet hozandaz egész hadi munkálkodásba, fia oda érkezé pedig halála esetében örökítendi ügyét. Nem tagadhatni, miszerint a' francia kormány önként engedé általsurranni spanyol földre az érintett személyeket, mi Angliában kellemetlenérzést fog támasztani a' tuileriák kabinetje ellen, pedig épen olly pillanatban, midőn annyira kívánatos a' legszorosabb egyetértés. — A' kormány általános változtatásokat vitt véghez a' megyeispánok között, 's egészen össze viszza zavará őket; mire a' Constitutionnel azon megjegyzést teszi, miszerint a' kormány gyakran azért változtatja vagy teszi le a' megyeispánokat, mivel vagy szerencsétlenek valának megyéjük miniszeri követeinek nem teteszeni, vagy pedig minden törekvésök daczára sem tudák az ellenzéi jeleket megbuktatni a' választásoknál, mit a' gyöngé kormány nem képes megbocsátani.

Németalföld

(A' hollandi gen. statusok idei ülési megnyitva.) A' gen. statusok idei üléseit oct. 15kén nyitá meg a' király személyesen. Beszédének fontosb része az, mellyel a' szomszéd Belgiummal viszonyokat érinti. Kezdeté így hangzik: „Nemes és nagytehetségü urak! Öröme szolgál atyai szívemnek, hogy ünnepelesen gyűlésbe most legelőször kísért el igen szeretett legidősb unokám az orániai örökös hg, ki teljeskorúságát elérvén, általam a' statutanácsban ülhetési joggal fölrüházottatott. — Barátsági viszo-

nyim a' kül hatalmakkal, Önök utóbbi ülései óta, változást semmiben nem szenvedtek. — Nyilatkozatomra, mellyet mult tavaszkor Londonban az ausztriai, angol, francia, porosz és orosz udvarok fölhatalmazottinak átnyújtottam olly czélból, hogy reá a' belga fölkelési ügy iránt vég állapodás következék; még mindedig válasz nem érkezék. Folyvást táplálom a' reményt, miszerint e' nyilatkozatom, melly különben a' külhatalmak korábbi végzetim alapul 's melly az én gen. statusim egyhangu javulását is megnyeré, bizonyosan a' németalföldi nép becsületével 's valódi érdekeivel megférő kimenethöz fog vezetni.“ Többi része a' megnyitó beszédnek az ország bel viszonyit tárgyzzza. Ezen viszonyok általában mind az anya-statusban mind a' gyarmatokban megnyugtatók ugyan, az mégis nyíltan kimondatik, mikép a' közterheket még az idén sem csökkenthetni bármí csekély lerovással is, sőt a' körülményekhez képest örvendhetni, hogy azokat szaporítani nem szükség. Sajnálhatni a' belga-hollandi ügyre nézve, hogy a' föntebbi nyilatkozat mind rövidsége mind latárzatlansága miatt olly kis fölvilágítást nyújt.

(Guineai expeditio sükere.) Werwede szállítóhajó, melly t. i. a' hollandi sereggel együtt vitorlázott el Guineába, mostan oct. 17kén onnét a' helvoetsluisi kikötőbe már megjöve, 's azon kedvező hírt hozá, hogy a' küldött sereg szerencsés hadat viselt 's a' háborut mintegy bevégeztnek tekinthetni. A' hollandiak a' föllázadt négek közül több főnököt 's ezek közt egy belföldi királyt is, fogságba ejtettek, a' többit pedig széllyelverék 's meg szalaszták. Valami Bonsoc nevü főnök a' Hanta-néptörzsökbul, hadiütelet következtében a' hollandiak által meglövetett, visszatörölésül Cremer tisztviselőnek és Maassen hadnagynak mult évben a' négek által történt meggyilkoltatásáért. Így el levén érve a' hadküldemény czélja, Verveer gen. ki a' hollandi sereget vezérli, nem sokára oda fogja hagyni Guineát, 's visszatérnd Hollandba. — Haag oct. 20. Alig vevők híret, hogy Verveer gen. Guineában a' Hantanégereket szerencsésen legyőzte 's már utban volna sergestül vissza hazája felé, midőn ujra azon szomorú hírt vesszük, hogy ő ezen visszautazása közben, Amphitrite hadihajón auguszt. 22kén sárgalázban megholt.

Schweiz.

(A' szöv. gyűlést berekesztő beszéd.) Azon heves zárbeszédnek, mellyel Kopp luzerni soltész mint elnök, a' szöv. gyűlést oct. 16kán berekeszté, tartalma következő: „Be van tehát rekesztve 1838ra a' rendes szövetséggyűlés. Borus fejleményekkel kezdődött az hazánkra; veszélyesekkel végződött a' külföldre nézve. A' nemzet figyelme kivált ez utóbbiakra volt függesztve. Parancs-hangoz követelé Franciaország, a' mit Schweiz barátságbul egészen, jogszerűleg pedig halk értesítésre is teljesített volna, 's ide küldé zászlóaljai ellenséges intésül határinkra, mielőtt feleletünk tudhatá. A' számított hatás azonban nem következék be. A' haza ellen intézett hadi fenyegetés miatt elenyészett minden egyenlenség jogi és politikai nézetinkben. Erős ellenállásra készült egyesült erővel a' nép valamennyi határszéli cantonban, 's ha reá került volna a' dolog, a' többi canton lakosi is férfiasan lépnek vala hozzájuk. De bár az illetén kísértést követni szokott anyagi károk mellett is nem tagadhatni, hogy szellemi nyereség háramlik a' nemzetre: ne igen kívánjuk még is az illy nemű kísértést. Belső állapotunk világos oldalát Franciaország épen a' had által leplezte föl, ha háborítatlan kér vala bennünket, csak árnyék-oldalunkat látja e' tanácssteremben. Csak egy tisztán hazai kérdés képes a' cantonokat külföld ellen egyesíteni: egy trónkövetelő bírása fölötti civakodás soha. Azonban köszönjük ezen trónkövetelőnek, hogy pörünknek az ő polgárjoga fölött, önkénti elutazta által véget vetett. Ő ugyanis korábbi eslekvényihez hű következetességben utlevélt úgy vevé ki mint francia, 's végre magok a' thurgauiak is megismerévén őt, a' esledei számára kiadott utlevélben „ő magasságának 's herczegnek“ nevezék őt. Bárcsak aztán ezen dragalátos történetbul ezen herczeggel, valami hasznos tanúságot vonhatnánk a' jövőre, megtanulni t. i. 1) hogy valamint a' régi történetekben némelly statusoknak a' görögök, ugy mai nap a' republicáknak „a' herczegek“ és „magasságok“ veszélyesek még akkor is, midőn ajándékot hoznak; 2) mikép kétszeresen veszélyes a' hazára: megelőzni a' kérdésbe jött körülmények nyugalmas megfontolását 's a' helyett a' haza legfőbb javát veszélyben levőnek nyilatkozatni; 's végre 3) megismerünk, mikép ezen történetünkbul a' hggel, a' mi benső szövetségi viszonyink valósággal szánandó alakban tüntek elő. Mi másszor a' legesekelebb tárgyban is arra, hogy valamit érő állapodás történjék, rendesen 12 teljes szavat szoktunk megkívánni a' szövetségben, 's most majd egyetlenegy canton szava, mellyel egy polgárjog ajándékozottatott el, döntötte el a' többi 22 canton sorsát! Másszor ha béke vagy háboru fordult kérdés alá, a' szövetség 3/4 részét kívánta meg a' cantonok szavazatának, 's most egyetlen canton szava akart békét vagy háborut hozni a' hazára! Az igaz, másféle ügyek is hoztak már másféle következetlenséget a' szövetségre. Mi látjuk és elismerjük mind ezt, de saját gyalázatunkra nem bírnk egyetérteni abban, hogy segítnék a' dolgon. Engedjenek meg Uraim! észrevételimért, mikkel senkit sem bántani, azonban a' hazának javára lenni szándékozottam. Bezárólag, kérem Uraim! fogadják el legőszintébb kívánatimat Önök jóléteért, azon köszönettel, mellyel kötelesnek tartom magam az irántam mutatott kiméletért. A' visszaemlékezést ezen 1838iki szöv. gyűlésünkre, éltém legboldogabbai közé fogom számlálni csak azért is, mivel megtanultam belőle, hogy tiszta nyílt aggodalom a' hazáért még is főnebb áll minden itéletünknel ollyas embereknek, kiknek gonoszsága vagy nyereségvágya azt nyilvános rágalmozók és gyalázók szomorú munkájára latszik kárhóztatni. Utazzanak Önök szerencsével.“

Dunavizállás: nov 1sőjén 4' 9" 0" — 2ikán 4' 7" 0" — 3ikán 4' 6" 3" —